

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Inre säkerhet | Inrikesministeriets publikationer 2021:10

Utarbetande av en extern räddningsplan

Inrikesministeriets publikationer 2021:10

Utarbetande av en extern räddningsplan

Seppo Lehto, Mira Leinonen, Anna-Mari Kosunen, Mirja Palmén,
Timo Saari, Mika Tirroniemi

Inrikesministeriet Helsingfors 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Inrikesministeriet

© 2021 författare och inrikesministeriet

ISBN pdf: 978-952-324-624-9

ISSN pdf: 2490-077X

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2021

Utarbetande av en extern räddningsplan

Inrikesministeriets publikationer 2021:10	Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet	
Författare	Seppo Lehto, Mira Leinonen, Anna-Mari Kosunen, Mirja Palmén, Timo Saari, Mika Tirroniemi	
Språk	Sidantal	27

Referat

Denna anvisning tillämpas på uppgörandet av externa räddningsplaner för objekt enligt 48 § i räddningslagen (379/2011) och inrikesministeriets förordning om externa räddningsplaner (1286/2019) som utfärdats med stöd av den. I Finland finns cirka 200 objekt med skyldighet att göra upp en extern räddningsplan. Sådana objekt är produktionsanläggningar som hanterar och lagrar farliga kemikalier, bangårdar och hamnar samt kärnkraftverk och deponier för utvinningsavfall.

Uppgörandet av externa räddningsplaner är en del av en mer omfattande riskhantering. Den externa räddningsplanen hjälper räddningsledaren vid olyckor, eftersom den ska stödja ledningen av räddningsuppgifterna. Den externa räddningsplanen ökar också räddningsverkets målkännedom och styr övningarna inför storolyckor. Planen kan också utnyttjas i utbildningen i räddningsverksamhet. Räddningsverket ansvarar för uppgörandet av den externa räddningsplanen. Planen utarbetas i samarbete med verksamhetsutövaren, olika myndigheter och allmänheten.

Syftet med anvisningen är att förenhetliga utarbetandet av externa räddningsplaner. Till anvisningen har fogats mallar som räddningsverken kan använda vid uppgörandet av externa räddningsplaner för objekt.

Regionförvaltningsverken övervakar att räddningsverken iakttar skyldigheten att göra upp en extern räddningsplan för objekten inom sitt område. Finland är skyldigt att till EU-kommissionen rapportera om externa räddningsplaner och om de övningar som gäller dem både enligt Seveso III-direktivet och enligt direktivet om hantering av avfall från utvinningsindustrin.

Nyckelord räddningsplaner, räddningsverksamhet, räddningsväsendet, räddningslag

ISBN PDF	978-952-324-624-9	ISSN PDF	2490-077X
Ärendenummer	SMDno-2020-59	Projektnummer	SM005:00/2020

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-624-9>

Ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen

Sisäministeriön julkaisuja 2021:10 **Teema** Sisäinen turvallisuus

Julkaisija Sisäministeriö

Tekijä/t Seppo Lehto, Mira Leinonen, Anna-Mari Kosunen, Mirja Palmén, Timo Saari, Mika Tirroniemi

Kieli ruotsi **Sivumäärä** 27

Tiivistelmä

Tätä ohjetta sovelletaan pelastuslain (379/2011) 48 §:n ja sen perusteella ulkoisista pelastussuunnitelmista annetun sisäministeriön asetuksen (1286/2019) mukaisten kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien (UPS) laatimiseen. Suomessa on noin 200 ulkoisen pelastussuunnitelman vaativaa kohdetta, joihin on laadittava ulkoinen pelastussuunnitelma. Tällaiset kohteet ovat vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä ja varastoivia tuotantolaitoksia, ratapihoja ja satamia sekä ydinvoimalaitoksia ja kaivannaisjätealueita.

Ulkoisten pelastussuunnitelmien laatiminen on osa laajempaa riskienhallintaa. Ulkoinen pelastussuunnitelma toimii onnettomuustilanteessa pelastustoiminnan johtajan apuna, koska sen tulee tukea pelastustehtävien aikaista johtamista. Ulkoinen pelastussuunnitelma lisää myös pelastuslaitoksen kohdetuntemusta ja ohjaa suuronnettomuusharjoittelua ja sitä voidaan hyödyntää myös pelastustoiminnan koulutuksessa. Ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen on pelastuslaitoksen vastuulla. Se toteutetaan yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja eri viranomaisten sekä yleisön kanssa.

Ohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ulkoisen pelastussuunnitelman laadintaa. Ohjeen liitteenä on mallipohjia, joita pelastuslaitokset voivat käyttää kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinnassa.

Aluehallintovirastot valvovat, että pelastuslaitokset noudattavat velvoitetta laatia ulkoinen pelastussuunnitelma alueellaan oleville kohteille. Suomella on velvollisuus raportoida ulkoisista pelastussuunnitelmista ja niitä koskevista harjoituksista EU komissiolle sekä Seveso III - että kaivannaisjätedirektiivien perusteella

Asiasanat Pelastussuunnitelma, pelastustoimi, ohjeet

ISBN PDF 978-952-324-624-9

Asianumero SMDno-2020-59

ISSN PDF 2490-077X

Hankenumero SM005:00/2020

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-624-9>

Formulating external emergency plans

Publications of the Ministry of the Interior 2021:10	Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior	
Authors	Seppo Lehto, Mira Leinonen, Anna-Mari Kosunen, Mirja Palmén, Timo Saari, Mika Tirroniemi	
Language	Pages	27

Abstract

These instructions apply to the formulation of external emergency plans for sites under section 48 of the Rescue Act (379/2011) and the Decree of the Ministry of the Interior on External Emergency Plans (1286/2019) issued under the said section. Finland has about 200 sites that are required to draw up an external emergency plan. Such sites are production plants, railway yards and ports that handle and stockpile dangerous chemicals as well as nuclear power plants and facilities for extractive waste.

Formulation of external emergency plans is part of broader risk management. In the event of incidents and accidents, the external emergency plan assists the officer in charge of the rescue operations, as the purpose of the plan is to support the management of rescue tasks. The external emergency plan also increases the rescue department's knowledge of the site and guides major accident training, and it can also be used in rescue operations training. Rescue departments are responsible for drawing up external emergency plans. They are carried out in cooperation with the operator and different authorities as well as the general public.

The purpose of these instructions is to harmonise the formulation of external emergency plans. The instructions are accompanied by model templates that can be used by rescue departments in drawing up external emergency plans.

The Regional State Administrative Agencies supervise that rescue departments comply with the obligation to formulate an external emergency plan for sites in their areas of operation. Finland is obliged to report on external emergency plans and the related exercises to the European Commission under the Seveso III Directive and the Mining Waste Directive.

Keywords emergency plans, rescue operations, rescue services, Rescue Act

ISBN PDF	978-952-324-624-9	ISSN PDF	2490-077X
Reference number	SMDno-2020-59	Project number	SM005:00/2020

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-624-9>

Innehåll

1	Författningar	7
2	Definitioner	8
3	Utarbetande av en extern räddningsplan	10
3.1	Samarbete vid utarbetande av en extern räddningsplan.....	12
3.2	Översyn och uppdatering av planerna	12
4	Hörande och information om externa räddningsplaner vid beredningen av planerna	13
4.1	Hörande om externa räddningsplaner vid beredningen.....	14
4.2	Information om externa räddningsplaner.....	15
5	Säkerhetsmeddelande	16
5.1	Planuppgifter och författningsbakgrund.....	16
5.2	Allmän information om området.....	16
5.3	Beskrivning av olycksriskerna	17
5.4	Räddningsverksamhet.....	17
6	Extern räddningsplan	18
6.1	Pärmsblad och innehållsförteckning.....	18
6.2	Författningsbakgrund för planen.....	19
6.3	Uppgifter i säkerhetsmeddelandet.....	19
6.4	Godkännande, uppdateringar och ändringar av externa räddningsplaner	19
6.5	Uppgifter om området	19
6.6	Beskrivning av olycksscenarier.....	20
6.7	Verksamhetsutövarens beredskap och akuta åtgärder	20
6.8	Ledning av räddningsverksamhet i storolyckor.....	20
6.9	Handlingsmodeller som utgår från olycksrisker	21
6.10	Avspärrande av området	23
6.11	Organisering av utrymning.....	23
6.12	Återställande och sanering av miljön efter en olycka	23
6.13	Information om olyckor.....	24
6.14	Bilagor till planen.....	24
7	Bakgrundsmaterial	26
8	Bilagor	27
	Bilaga 1: Mall för säkerhetsmeddelanden	27
	Bilaga 2: Planmall	27
	Bilaga 3: Mall för kungörelse	27
	Bilaga 4: Regionförvaltningsverkets bedömning.....	27

1 Författningar

Räddningsverkens skyldighet att göra upp externa räddningsplaner grundar sig på [48 § i räddningslagen \(379/2011\)](#). Räddningsverket ska göra upp en extern räddningsplan i samarbete med verksamhetsidkaren för områden där det finns

1. en kärnanläggning som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i kärnenergilagen ([990/1987](#)),
2. en produktionsanläggning som avses i 30 § 1 mom. eller 62 § 1 mom. i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor ([390/2005](#)) och för vilken verksamhetsidkaren ska utarbeta en säkerhetsrapport,
3. en sådan deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka som avses i 112 § 1 mom. 5 punkten i miljöskyddslagen ([527/2014](#)), ([16.12.2016/1171](#)),
4. en rangeringsbangård som avses i 32 § i statsrådets förordning om transport av farliga ämnen på järnväg ([195/2002](#)), eller
5. ett hamnområde som avses i 8 § i statsrådets förordning om transport och tillfällig förvaring av farliga ämnen på hamnområden ([251/2005](#)).

Närmare bestämmelser om uppgörande av externa räddningsplaner finns i [inrikesministeriets förordning 1286/2019](#).

2 Definitioner

Med termer som används i denna anvisning avses följande:

Evakuering: ett vidsträckt överbegrepp som innebär förflyttning av människor till skydd från ett farligt område eller objekt. Evakuering handlar om ett plötsligt och oförutsett behov av förflyttning.

Intern räddningsplan: en räddningsplan för verksamhetsutövarens egen beredskap mot potentiella olycksfall och åtgärder vid olycksfall på sådana produktionsanläggningar, bangårdar, hamnområden eller deponier för utvinningsavfall som idkar omfattande industriell hantering och upplagring eller tillfällig upplagring av farliga kemikalier.

Utrymning: brådskande evakuering som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa. Vid utrymning flyttas människor eller egendom i kortvarigt skydd på relativt kort avstånd. Utrymning kan bli aktuell i både normala förhållanden och undantagsförhållanden.

Storolycka: betydande utsläpp, brand, explosion eller en annan händelse som orsakas av situationer i samband med verksamhet i en kärnanläggning, en produktionsanläggning, en deponi för utvinningsavfall, en rangeringsbangård eller ett hamnområde och som kan medföra omedelbar eller fördröjd fara för människors hälsa, för miljön eller för egendom och där ett eller flera farliga ämnen eller utvinningsavfall ingår.

Verksamhetsutövare: en juridisk eller fysisk person som tillverkar, importerar, saluför, släpper ut på marknaden, överlåter, exporterar, lagrar, förpackar, distribuerar, innehar, förvarar, använder, transporterar eller på annat sätt hanterar farliga ämnen eller kemikalier, explosiva varor eller andra motsvarande produkter eller utvinningsavfall (obs! hamninnehavare på hamnområde jämställs med verksamhetsutövare) eller innehavare av ett tillstånd för användning av kärnenergi.

Handling över säkerhetsprinciperna: ett dokument som verksamhetsutövaren gör upp om en deponi för utvinningsavfall och i vilket verksamhetsutövaren beskriver de allmänna målen och handlingssätten för begränsning av riskerna för storolyckor.

Produktionsanläggning: ett område som övervakas av en verksamhetsutövare och där farliga kemikalier eller explosiva varor tillverkas, hanteras eller upplagras i en eller flera anläggningar.

Säkerhetsrapport: en handling som verksamhetsutövaren gör upp om produktionsanläggningar och bangårdar eller hamnområden som är skyldiga att lämna säkerhetsrapport och där det bedrivs omfattande industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier, och i vilken verksamhetsutövaren beskriver riskerna i anslutning till verksamheten och beredskapen mot riskerna.

Säkerhetsmeddelande: information som räddningsverket, enligt 8 § i inrikesministeriets förordning om externa räddningsplaner (1286/2019), ska utarbeta om de externa räddningsplanerna till allmänheten och som räddningsverket ska lägga ut på sin webbplats. Dessutom ska ett pappersmeddelande (ett så kallat offentligt meddelande) delas ut i samarbete med verksamhetsutövaren. Meddelandet ska innehålla uppgifter som finns i säkerhetsmeddelandet eller så ska säkerhetsmeddelandet kompletteras med uppgifter från verksamhetsutövaren delas ut. Genom ett utkast till säkerhetsmeddelande hörs allmänheten i anslutning till beredningen av den externa räddningsplanen.

Övning som gäller en extern räddningsplan: en övning som räddningsverket ordnar minst en gång vart tredje år tillsammans med verksamhetsutövaren och andra myndigheter som deltar i räddningsverksamheten eller tillsammans med verksamhetsutövaren, bannätsförvaltaren och andra myndigheter som deltar i räddningsverksamheten eller tillsammans med hamninnehavaren och andra myndigheter som deltar i räddningsverksamheten. I övningen testas de interna och externa räddningsplanernas funktionsduglighet och samarbetet mellan de olika aktörerna.

Allmänhet som berörs av ärendet: fysiska personer, fysiska personers sammanslutningar, juridiska personer och samfund som en eventuell olycka sannolikt påverkar samt registrerade föreningar och stiftelser som främjar miljöskydd.

3 Utarbetande av en extern räddningsplan

Räddningsverket ska göra upp en extern räddningsplan inom ett år räknat från den dag som verksamhetsutövaren har lämnat följande handlingar till räddningsverket och regionförvaltningsverket:

- produktionsanläggningar, bangårdar och hamnar som hanterar och upplagrar farliga kemikalier: en säkerhetsrapport eller en intern räddningsplan eller,
- försvarsmaktens objekt: vid behov endast de uppgifter från ovannämnda handlingar som behövs vid utarbetande, eller
- kärnkraftverk: en beredskapsplan, eller
- deponier för utvinningsavfall: en handling över säkerhetsprinciperna för verksamheten, en handling om säkerhetsledningssystemet och en intern räddningsplan.

Om det saknas uppgifter i de handlingar som verksamhetsutövaren skickat (till exempel scenarier för storolyckor), ska räddningsverket i samråd med den behöriga myndigheten (till exempel Tukes om det gäller en anläggning som framställer kemikalier) be verksamhetsutövaren lämna ytterligare utredningar. Eftersom en extern räddningsplan ska göras upp inom ett år, ska räddningsverket inte vänta på att den behöriga myndigheten drar slutsatser om objektet i säkerhetsrapporten. Räddningsverket ska informera regionförvaltningsverket om begäran om ytterligare uppgifter.

Räddningsverket kan göra upp en gemensam extern räddningsplan för produktionsanläggningar som är belägna inom samma industriområde och som bildar en funktionell helhet eller produktionsanläggningar som är belägna så nära varandra att en olycka i en produktionsanläggning kan orsaka skada i en annan produktionsanläggning. Planen kan vara gemensam för flera verksamhetsutövare.

I den externa räddningsplanen ska räddningsverket också beakta produktionsanläggningar och andra aktörer inom samma område, för vilka en extern räddningsplan inte behöver göras upp, genom att beakta de eventuella risker för storolyckor och andra olyckor som de utsätts för eller som de medför.

I syfte att förebygga miljöolyckor eller minska konsekvenserna av olyckor ska den externa räddningsplanen beakta miljökonsekvenserna av olyckor och åtgärderna för att begränsa miljöskador.

När en extern räddningsplan görs upp för ett hamnområde eller för objekt som finns nära ett hamnområde, ska hänsyn tas till organisering och ledning av förebyggande av oljeskador och fartygskemikalieolyckor. Dessutom ska de planer som gjorts upp med stöd av 22 b § och 22 c § i räddningslagen samordnas.

När den externa räddningsplanen är färdig ska räddningsverket se till att en tillräcklig utbildning i planen ges den personal som deltar i räddningsverksamheten och åtminstone de samarbetspartner för vilka vissa uppgifter har fastställts i planen.

Figur 1. Processen för utarbetande av en extern räddningsplan.

3.1 Samarbete vid utarbetande av en extern räddningsplan

Det är räddningsverket som ansvarar för att en extern räddningsplan görs upp. Planen kan dock göras upp i nära samarbete mellan verksamhetsutövaren och myndigheter. Allmänheten ska också ges möjlighet att framföra sina åsikter i anslutning till utarbetandet av planen.

Samarbetet mellan räddningsverket och verksamhetsutövaren ska planeras och säkerställas så att experterna, räddningsorganisationerna och de tekniska säkerhetsarrangemangen för objektet har utnyttjats så effektivt som möjligt. Samarbete ska även bedrivas med parter för vilka vissa uppgifter har planerats i den externa räddningsplanen eller vars verksamhet påverkar hanteringen och begränsningen av konsekvenserna av olyckor. Utöver verksamhetsutövaren är samarbetspartner statliga och kommunala myndigheter, inrättningar och affärsverk. Samarbetspartner som behövs vid utarbetande ska alltid kartläggas efter objekt. Frågor som behöver gås igenom tillsammans med samarbetspartnerna är bland annat uppgifter och ansvar som fastställts för organisationer som deltar i verksamheten samt samarbete vid olika slags olyckor. Viktiga samarbetspartner anges i punkt 5.3 i mallen om en extern räddningsplan.

När räddningsverket gör upp den externa räddningsplanen i samarbete med verksamhetsutövaren ska de vid behov begära yttranden av samarbetsmyndigheterna. Det är särskilt viktigt om vissa uppgifter har fastställts för samarbetsmyndigheterna i den externa räddningsplanen.

3.2 Översyn och uppdatering av planerna

De externa räddningsplanerna ska ses över minst vart tredje år eller om det sker sådana förändringar i räddningsverkets eller verksamhetsutövarens verksamhet som påverkar planen. Vid översynen ska hänsyn bland annat tas till objektets omgivning och förändringarna i räddningsväsendets resurser. Om ändringar görs i den godkända planen ska ändringarna och uppdateringsuppgifterna anges i fälten för ändringar. Den uppdaterade planen ska lämnas till regionförvaltningsverket för bedömning.

Räddningsverket bör utse en person som ska ansvara för de externa räddningsplanerna. Den ansvariga personen ska se till att planerna stämmer överens med varandra och granska planerna innan de lämnas till regionförvaltningsverket.

4 Hörande och information om externa räddningsplaner vid beredningen av planerna

Figur 2. Sammanfattning av hörandet och informationen vid beredningen

Hörande vid beredningen av en extern räddningsplan alltid i anslutning till utarbetande av en ny plan eller när planen ändras betydligt

- ▶ Medan beredningen pågår (ett år).
- ▶ Ett utkast till säkerhetsrapport och en kungörelse bereds.
- ▶ Båda ska finnas på webbplatsen i minst 14 dagar så att allmänheten har möjlighet att framföra sina åsikter medan beredningen pågår.
- ▶ Information om externa räddningsplaner för produktionsanläggningar ges i anslutning till Tukes kungörelse om tillståndsansökan.
- ▶ Om det är fråga om en deponi för utvinningsavfall sker kungörelsen i en tidning.

Information om färdiga externa räddningsplaner

- ▶ Säkerhetsmeddelandet färdigställs och läggs ut på räddningsverkets webbplats.
- ▶ Ett pappersmeddelande ska utarbetas i samarbete mellan verksamhetsutövarna för produktionsanläggningen och deponierna för utvinningsavfall. Verksamhetsutövarna eller räddningsverket ansvarar för utdelningen av meddelandet. I fråga om övriga objekt ansvarar räddningsverket för att pappersmeddelandet delas ut.
- ▶ Ett pappersmeddelande ska delas ut med minst fem års mellanrum eller om det sker väsentliga förändringar.
- ▶ Pappersmeddelandet ska innehålla de viktigaste uppgifterna om det säkerhetsmeddelande som utarbetats om den externa räddningsplanen.

4.1 Hörande om externa räddningsplaner vid beredningen

När en extern räddningsplan görs upp ska den berörda allmänheten ges möjlighet att framföra sina åsikter om planen. Hörandet sker genom ett utkast till säkerhetsmeddelande (bilaga 1) och en kungörelsehandling (bilaga 3). Handlingarna läggs ut på räddningsverkets webbplats. På webbplatsen läggs ett utkast till säkerhetsmeddelande ut för allmänheten, inte hela den externa räddningsplanen. Utkastet ska vara i lättläst form och innehålla de viktigaste uppgifterna om den externa räddningsplanen. Enligt 62 a § i förvaltningslagen verkställs delgivningen genom att kungörelsen och den handling som kungörs publiceras på myndighetens webbplats i det allmänna datanätet. Dessutom är de handlingar som gäller den externa räddningsplanen framlagda i räddningsverket.

Hörande i beredningskedet ordnas när det gäller nya eller väsentligt ändrade externa räddningsplaner. Berörd allmänhet omfattar i stor utsträckning befolkningen inom influensområdet, företag och inrättningar i området och i närheten samt även bland annat registrerade föreningar och stiftelser som främjar miljöskydd. Med betydande ändring avses en ändring som påverkar räddningsverksamheten eller den fara som befolkningen utsätts för.

Av kungörelsen ska det framgå vad saken gäller samt var och till vilken tidpunkt handlingen finns tillgänglig. I kungörelsen ska dessutom nämnas den tidpunkt då kungörelsen har publicerats på myndighetens webbplats och anges att delfåendet anses ha skett den sjunde dagen efter publiceringstidpunkten i fråga. Kungörelsen och utkastet till säkerhetsmeddelande ska finnas på webbplatsen i minst 14 dagar.

Information om hörandet ges inte enbart på räddningsverkets webbplats utan även i anslutning till hörande om sådana tillståndsansökningar som avses kemikaliesäkerhetslagen. Tukes organiserar hörandet och kontaktar räddningsverket om det behövs.

I fråga om deponier för utvinningsavfall ska information om offentliggörande av kungörelse även meddelas i minst en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten.

Kungörelsen ska innehålla följande uppgifter:

- område som den externa räddningsplanen gäller
- myndighet som ansvarar för planen
- på vilket sätt ytterligare information om planen kan fås
- var handlingarna gällande planen är tillgängliga och tidsperiod under vilken handlingarna är framlagda
- i vilken form åsikter ska framföras, tidsfrist för framförande av åsikter och vart åsikterna ska lämnas.

4.2 Information om externa räddningsplaner

Räddningsverket och verksamhetsutövaren ska i samarbete utarbeta ett säkerhetsmeddelande om de externa räddningsplanerna (bilaga 1) som innehåller uppgifter om faran för storolyckor, varning av befolkningen, säkerhetsåtgärder och instruktioner vid en storolycka. Meddelandet ska sändas i pappersform åtminstone till personer som behöver uppgifterna i planen vid en storolycka, skolor, sjukhus och andra byggnader som används allmänt inom det område som sannolikt påverkas av en storolycka samt objekt som ligger inom det område som sannolikt påverkas av en storolycka.

När det gäller produktionsanläggningar och deponier för utvinningsavfall ska informationen lämnas i samarbete med verksamhetsutövaren så att informationen om de externa räddningsplanerna fogas till det så kallade offentliga meddelandet som verksamhetsutövaren lämnar till de ovannämnda. När det gäller andra objekt ansvarar räddningsverket för utdelningen.

Informationen i säkerhetsmeddelandet används i ett offentligt meddelande som bereds tillsammans med verksamhetsutövaren. Ett offentligt meddelande kan också användas som ett offentligt meddelande som delas ut direkt till allmänheten när verksamhetsutövaren inte har någon lagstadgad skyldighet att informera allmänheten. Bestämmelser om informationsskyldighet för verksamhetsutövare på produktionsanläggningar finns i 31 § i kemikaliesäkerhetslagen och bestämmelser om informationsskyldighet för verksamhetsutövare vid deponier för utvinningsavfall i 115 § i miljöskyddslagen. Verksamhetsutövarens skyldighet enligt lagstiftningen om kemikaliesäkerhet att informera allmänheten om de faror som verksamheten medför omfattar endast objekt som avses i kemikaliesäkerhetslagen, medan inrikesministeriets förordning om externa räddningsplaner gäller alla objekt som det krävs externa räddningsplaner för.

Vid beredningen eller informationen om externa räddningsplaner ska 24 § i offentlighetslagen beaktas så att de uppgifter eller delar av handlingar som verksamhetsutövaren har fastställt som sekretessbelagda inte offentliggörs. Dessutom ska det beaktas att informationen till befolkningen ska ges i hela landet på båda nationalspråken (språklag 423/2003). Inom samernas hembygdsområde ska uppgifterna även lämnas på samiska (samisk språklag 1086/2003). Om det på området bor ett betydande antal personer som har ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska, är det bra att även ge anvisningarna på personernas språk och/eller på engelska.

Information ska lämnas på nytt om väsentliga ändringar görs i de externa räddningsplanerna, dock med minst fem års mellanrum.

Säkerhetsmeddelandet ska fortlöpande finnas tillgängligt i räddningsverket och på räddningsverkets webbplats.

5 Säkerhetsmeddelande

Med säkerhetsmeddelande avses ett meddelande som räddningsverket och verksamhetsutövaren i samarbete utarbetat om en extern räddningsplan för ett område. Det är ett offentligt meddelande som innehåller uppgifter om faran för storolyckor, varning av befolkningen, säkerhetsåtgärder och instruktioner vid en storolycka. För hörande vid beredning av externa räddningsplaner används ett utkast till säkerhetsmeddelande.

Dessutom ska ett pappersmeddelande, ett så kallat offentligt meddelande, delas ut i samarbete med verksamhetsutövaren. Meddelandet ska innehålla uppgifter som finns i säkerhetsmeddelandet eller så ska säkerhetsmeddelandet kompletteras med uppgifter från verksamhetsutövaren delas ut. Genom ett utkast till säkerhetsmeddelande hörs allmänheten i anslutning till beredningen av den externa räddningsplanen.

Säkerhetsmeddelandet följer den uppbyggnad som anges i avsnitten nedan.

5.1 Planuppgifter och författningsbakgrund

Objekten för den externa räddningsplanen presenteras och 48 § i räddningslagen och inrikesministeriets förordning (1286/2019) anges som grund för utarbetandet av den externa räddningsplanen.

5.2 Allmän information om området

Adress- och kontaktuppgifter för objektet anges.

Verksamhetsutövaren och den verksamhet som bedrivs på objektet presenteras kortfattat. Objektets läge kan illustreras med flyg- eller kartbilder.

5.3 Beskrivning av olycksriskerna

Scenarierna för storolyckor på objektet, de kemikalier som kan orsaka storolyckor och de risker som eventuella olyckor medför för människors hälsa, miljön och egendom beskrivs.

De åtgärder som krävs för att hantera risker för storolyckor beskrivs i korthet enligt scenario, till exempel det område som olyckor påverkar och evakuering eller utrymning. Ett läckage kräver till exempel skydd inomhus i ett område i vindriktningen på 1 000 meters avstånd.

De områden som påverkas av storolyckor ska även visas på kartor, till exempel så att objektet ringas in enligt hotbilden. De närmaste fastigheterna och anläggningarna ska framgå av kartorna.

När det gäller kärnkraftverk beskrivs klassificeringen av beredskapen för kärnkraftshändelser samt de kärnkraftshändelser som hör till respektive klass. Kärnkraftverk ska dessutom ha en entydig beskrivning av beredskapsområdet som sträcker sig på cirka 20 kilometers avstånd från kärnkraftverket samt bland annat information om befolkningens mängden och särskilda objekt på beredskapsområdet.

5.4 Räddningsverksamhet

Säkerhetsmeddelandet ska innehålla en kort beskrivning av räddningsverkets beredskap på området vid risker för storolyckor på objektet och av räddningsverksamheten på respektive utanför området.

Av planen ska det framgå verksamhetsutövarens beredskap för storolyckor och de åtgärder som verksamhetsutövarens räddningsorganisation ska vidta vid olyckor.

De akuta åtgärderna i räddningsverksamheten, åtgärderna för att inleda räddningsverksamhet och hur resurser som behövs i räddningsverksamheten, räddningsverket, verksamhetsutövaren och stödorganisationer larmas ska beskrivas kortfattat.

I planen beskrivs på bägge nationalspråken hur befolkningen och närbelägna anläggningar ska varnas, hur de ska informeras om en olycka och dess följder samt vilka instruktioner befolkningen ska ges. De system som används för att varna befolkningen och deras täckningsområden ska presenteras. Utrymningsåtgärderna ska beskrivas kortfattat.

6 Extern räddningsplan

Den externa räddningsplanen ska innehålla detaljerade uppgifter som behövs vid storolyckor, närmare handlingsmodeller för olika olycksscenarier och bilagor om ovan nämnda ärenden.

De uppgifter som ska föras in i den externa räddningsplanen bör illustreras med kartritingar och flygbilder. Det är ändamålsenligt att till planen bifoga detaljerade uppgifter eller uppgifter som behöver uppdateras regelbundet. Sådana är till exempel kemikalieförteckningar, förläggingsplatser för kemikalier, process- och rörscheman samt områdeskartor. Dessa uppgifter ska vara allmänt tillgängliga hos verksamhetsutövaren.

De anvisningar som räddningsverket använder dagligen, till exempel ledningsanvisningarna, länkas eller bifogas till den externa räddningsplanen. Informationskällor som är viktiga för räddningsverksamheten, till exempel TOKEVA- och OVA-anvisningar, bör länkas till den ursprungliga versionen. Annat bakgrundsmaterial om området eller objektet kan sammanställas i bilagorna till planen. Användbarheten av den externa räddningsplanen kan förbättras med hjälp av ritningsskikten i fältsystemet (PEKE).

Gemensamma externa räddningsplaner för produktionsanläggningar görs upp enligt samma principer som planerna för enskilda objekt. I en extern räddningsplan som gjorts upp gemensamt beskrivs produktionsanläggningarna tydligt. Beskrivningen ska innehålla åtminstone följande uppgifter specificerade efter objekt: kontaktuppgifter, köranvisningar, scenarier för storolyckor inklusive handlingsmodeller för räddningsverksamheten, farliga kemikalier som medför risk för storolyckor, räddningsorganisationen på objektet, skydds- och återsamlingsplatser på objektet samt larm- och säkerhetsanordningar på området/ objektet.

Den externa räddningsplanen följer den uppbyggnad som anges i avsnitten nedan.

6.1 Pärmblad och innehållsförteckning

På pärmbladet anges planens namn, objekt, tidpunkt för utarbetandet och räddningsverkets namn. I planen ingår en innehållsförteckning och en förteckning över bilagor.

6.2 Författningsbakgrund för planen

Syftet med den externa räddningsplanen och den relevanta rättsgrunden beskrivs kortfattat.

6.3 Uppgifter i säkerhetsmeddelandet

Uppgifter om hörande, framläggande och utdelning av säkerhetsmeddelandet ska lämnas.

6.4 Godkännande, uppdateringar och ändringar av externa räddningsplaner

Datum då planen sågs över, uppdaterades eller ändrades samt författarens namn och tjänsteställning.

6.5 Uppgifter om området

I beskrivningen av området och verksamheterna lämnas allmänna uppgifter om verksamheterna på objektet och dess närområde. De allmänna uppgifterna ska innehålla en kort beskrivning av de verksamheter som bedrivs i området och kontaktuppgifter, som vid behov lämnas per verksamhetsutövare/företag. Uppgifternas aktualitet ska kontrolleras med verksamhetsutövaren.

Viktiga kontaktuppgifter som behövs vid storolyckor och uppgifter om åtgärder för att skydda och varna personalen på objektet ska lämnas. Hänsyn ska också tas till viktiga verksamheter och antalet personer som befinner sig utanför olycksområdet. Uppgifter som är viktiga för räddningsverksamheten är bland annat följande:

- kontaktpersoner och ansvariga personer i området (uppgifterna kan också lämnas i instruktionerna)
- antalet personer som vistas på området vid olika tidpunkter
- varning av människor i området
- återsamlingsplatser vid olyckor
- viktiga verksamheter och antalet personer i närheten av området.

6.6 Beskrivning av olycksscenarier

De scenarier som medför risk för storolyckor och som har antecknats i säkerhetsrapporten om objektet ska beskrivas efter kemikalie. För varje scenario beskrivs de viktigaste farliga egenskaperna, de avspärrade områden och de riskområden som krävs enligt scenarierna för storolyckor och befolkningens behov av skydd.

De områden som påverkas av storolyckor illustreras med kartor där avstånden från produktionsanläggningen är märkta. För att planen ska vara begriplig bör tabeller användas för att illustrera ovannämnda frågor.

6.7 Verksamhetsutövarens beredskap och akuta åtgärder

De viktigaste nedannämnda uppgifterna som rör verksamhetsutövaren och som påverkar räddningsverksamheten ska lämnas.

- Den lokala räddningsorganisationens verksamhet och kontaktuppgifter
- Planerade uppgifter för den lokala räddningsorganisationen
- Utrustning som finns att tillgå i området och som underlättar räddningsverkets verksamhet

6.8 Ledning av räddningsverksamhet i storolyckor

Köranvisningar och tillträde till objektet

Körvägarna, ingångarna och de viktigaste åtgärderna för att nå målet beskrivs.

Ställen där räddningsverksamheten leds

Ledningsarrangemangen för räddningsverksamheten i storolyckor presenteras till den del de skiljer sig från räddningsverkets ledningsanvisningar. Följande frågor ska beaktas i planen:

- Var ledningen sker
- Personal som krävs på ledningsställena
- Ledningsutrustning och kommunikationsmedel som ska reserveras för ledningsställena
- Avvikande ledningsställen och kommunikationsarrangemang, om ett ledningsställe till exempel inte kan inrättas enligt planerna på grund av en risk för exponering.

Samarbetsparter och gemensam information

De samarbetspartner som är viktiga för räddningsverksamheten, hur de larmas och de uppgifter som har planerats för samarbetspartnerna ska presenteras.

6.9 Handlingsmodeller som utgår från olycksrisker

Logiska handlingsmodeller ska utarbetas utgående från de viktigaste scenarierna för storolyckor, och modellerna ska stödja ledningen och fungera som minneslista.

På grund av verksamheten, riskfaktorerna eller kemikaliernas egenskaper på objekt som medför särskild fara kan en och samma handlingsmodell vara tillämplig för flera olika olycksscenarier. I sådana situationer kan en allmän strategi göras upp och tillämpas enligt kemikalien i fråga.

Vid kartläggning av de resurser som krävs i storolyckor är det viktigt att kontrollera att larmresponsen på objektet är korrekt i alla handlingsmodeller, och att vid behov korrigera larmsystemet (ERICA).

Vid behov förses modellerna med hänvisningar till räddningsverkets andra planer som länkas eller fogas till den externa räddningsplanen. Informationskällor som är viktiga för räddningsverksamheten, till exempel TOKEVA och OVA-anvisningar, används som stöd för handlingsmodellerna.

De handlingsmodeller som utarbetats för räddningsverksamheten utifrån de viktigaste scenarierna för storolyckor presenteras till exempel enligt följande logiska modell:

Tabell 1. Handlingsmodeller för räddningsverksamhet

Olycksscenario
<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av ett olycksscenario/olycksscenarier som anvisningen rör - Beskrivning av var olyckor sannolikt kan inträffa
▼
Varning av dem som är i omedelbar fara och av övrig befolkning samt varningsmeddelanden
<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av antalet personer inom det område som påverkas av olyckor - Beskrivning av åtgärderna för att varna befolkningen - Beskrivning av det farliga områdets storlek och de kritiska objekten inom det område som påverkas av olyckor - Beskrivning av åtgärderna för att ge varningsmeddelanden
▼
Formationer, specialutrustning och samarbetspartner som ska larmas
<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av de resurser som ska larmas för uppdraget - Beskrivning av den specialutrustning som krävs enligt olycksscenario - Beskrivning av andra myndigheter och samarbetspartner som ska larmas - Larma räddningsorganisationen och de viktigaste personerna på objektet
▼
Lägesbedömning och organisering av uppgifter
<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av organiseringen av räddningsverksamheten samt de uppgifter som planerats för formationerna - Beskrivning av de uppgifter som planerats för andra myndigheter/samarbetspartner - Beskrivning av de akuta åtgärder och andra uppgifter som planerats för räddningsorganisationen på objektet
▼
Räddningsverksamhet utanför området
<ul style="list-style-type: none"> - En kort beskrivning av räddningsverksamheten utanför området - En tydlig beskrivning av om ett scenario kräver evakuering (utrymning), om scenariot kräver - Utrymningsåtgärder, presenteras åtgärderna i en handlingsmodell eller i en separat plan
▼
Åtgärder som krävs för att begränsa miljöskador samt bekämpning av följskador
<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av de åtgärder som krävs för att begränsa miljöskadorna i anslutning till räddningsverksamheten - Beskrivning av omedelbara åtgärder för att bekämpa följskador i anslutning till räddningsverksamheten - Beskrivning av hur man har förberett sig för att ta tillvara släckvatten
▼
Avslutande av räddningsverksamheten

Ordningföljden för olika operativa uppgifter som ingår i handlingsmodellerna ska visas genom en tidslinje och per olycksscenario. Därför kan ordningföljden av ovannämnda åtgärder förändras beroende på hur uppgifterna prioriteras.

6.10 Avspärrande av området

Beskrivning av de åtgärder som krävs för att avspärra området. Kartor används för att illustrera avspärrandet.

6.11 Organisering av utrymning

Evakueringen planeras som utrymning med beaktande av behoven enligt scenario. I planen ska det anges om olycksscenarierna för objektet ger upphov till behov av utrymning på objektet och/eller i dess närmiljö. Om scenarierna för objektet inte föranleder behov av utrymning ska det anges i planen. Om det i olycksscenarierna för objektet anges att utrymning är nödvändig, ska en kort utrymningsanvisning bifogas planen.

I anvisningen ska åtminstone följande uppgifter antecknas:

- område från vilket människor förflyttas
- viktiga objekt som ska skyddas i området, till exempel vårdinrättningar, daghem, skolor och offentliga samlingslokaler
- antal invånare som förflyttas
- var utrymning sker.

6.12 Återställande och sanering av miljön efter en olycka

Beskrivning av räddningsverkets åtgärder för att återställa och sanera miljön när räddningsverksamheten avslutas efter en olycka.

6.13 Information om olyckor

Varningsmeddelanden

Varningsmeddelanden ges i enlighet med inrikesministeriets handbok om varningsmeddelanden. Av planen ska det framgå hur och till vilka områden varningsmeddelanden ska riktas.

Planen ska innehålla följande uppgifter:

- Befolkning i riskområdet
- Larmsystem och täckningsområden
- Ett förhandsifyllt formulär för varningsmeddelanden på finska och svenska

Annan information i olyckssituationer

Hur information ska ges i olyckssituationer beskrivs. Som stöd för informationen används räddningsverkets anvisning om meddelanden. I planen beaktas även verksamhetsutövarns rutiner och anvisningar om meddelanden.

Information om gränsöverskridande konsekvenser

Åtgärder för att informera grannstater om gränsöverskridande storolyckor.

6.14 Bilagor till planen

Tabell om genomförda övningar och utbildningar i den externa räddningsplanen
Exempel på bilagor till planen

- Ingångar
- Kontaktpersoner och telefonnummer
- Kartor över dörrnummer och gator i området
- Återsamlingsplatser och gasskyddsrum
- Objektskort för byggnader
- Karta över gränserna för varning och avspärrande på industriområden
- Karta över platser där kemikalier och rörsystem finns
- Ställen där kemikalier lastas av och lastas
- Avstängningsventiler för kemikalier (karta)
- Andra skadliga/potentiellt farliga kemikalier
- Karta över avloppssystemet i området
- Brandlarmsystemen på objektet
- Släcksystemen på objektet
- Släckvattensystemen och uppsamling av släckvatten

- Formulär för varningsmeddelanden (förhandsifyllda)
- Exempel på instruktioner till befolkningen
- Andra myndigheters planer och anvisningar
- Säkerhetsrapport och en intern räddningsplan

Räddningsverkets anvisningar och filer

- Räddningsverkets ledningsanvisningar
- Anvisningar om meddelanden
- Anvisningar om information om olyckor
- Räddningsverkets specialutrustning
- Plan för bekämpning av miljö- och oljeskador

7 Bakgrundsmaterial

TUKES-anvisning 8/2015	Intern räddningsplan
TUKES-anvisning 22/2021	Säkerhetsrapport
TUKES handbok	Placering av produktionsanläggningar
TUKES	Kemikaalilaitosten yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisemiseksi
TRAFICOM 6/2020	Satamassa tapahtuva vaarallisten aineiden kuljetus – Turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma (Säkerhetsredovisning och intern räddningsplan gällandetransport av farliga kemikalier på hamnområden)
Närings-, trafik- och miljöcentralernas rapport	Dammsäkerhetsguide
Trafikledsverket	Ohje kemikaaliratapihan turvallisuusselvityksen ja pelastus suunnitelman laatimiseksi (Anvisning om uppgörande av säkerhetsrapporter och räddningsplaner för kemikaliebangårdar)
Inrikesministeriet anvisning	Anvisning för övningar enligt externa räddningsplaner
Inrikesministeriet	Handbok om varningsmeddelanden

8 Bilagor

Bilaga 1: [Mall för säkerhetsmeddelanden](#)

Bilaga 2: [Planmall](#)

Bilaga 3: [Mall för kungörelse](#)

Bilaga 4: [Regionförvaltningsverkets bedömning](#)

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi